

IJA # 1894

פרי עץ הדר

Peri `Ets Hadar

ואחד יגאחד יגמעהום ברהום לא יחצרהום
ודאבן לא ינקץ מן תנעשר שכל ועליו תבוא
ברכת טוב :

ישראל בשושנה מאן שושנה אמר ר' אבה שושנה פוגה סתם שושנה
דאחלילא בשית טרפי שושנ' דא גזוני חוור וסומק וכלא הוא חרין
צוני שומ' וחוור הכי כנסת ישראל - קדשא בריך הוא כהפוח כנסת
ישראל בשושנה דהכי אמרת כנס' ישראל תחת ההפוח עוררתיך תחת
ההפוח באן אתר היא אלא אלן אבהתן דאמרן רבי יוסי אמר דא
יובלא רבי אבה אמר כללא ספיר אלא אלן אבהן דקמרן אלן
אנון ג' צוני דמתחברין בתפוח - רבי ינחק אמר באן אתר אחלילת
כנס' ישראל בשושנה באימון נשיקין רחמימותא דאחדבקה במלכא
עילאה נקלת חרי שושנים כד"א שפחותיו שושנים ובגין כך אמרה
כנ"י יסקני מנשיקות פיהו כמה דאת אמר ועל פיך יסק כל עמי
בגין דאחלילת בשושנים :

בְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר בֵּין הַדְּרֵי בֵּין הַבְּגָנִים בְּצִדוֹ
הַמִּדְבָּרִי וַיִּשְׁבְּתִי וּפְרִיָּו מִתּוֹק קָדְבִי :

ויבארך ואחר עלא תפוח

אגוז יהגה בזוהר שמות דף ט"ו . דז"ל

אמר ליה ר"פ מאי דלתיב ל גנת אגוז ירדתי - אל"ל תא חזי
היהא גנתא נפקא מעדן ודא היא שכינתא אגוז דא היא
דתיבא עילאה קדישא דאינון ארבעה רישין דנהרין דמתפרשין מן
צנתא כהאי אגוזא דאינון ארבעה רישין קדישין לגו ומאי דאמר
ירדתי כמה דתנן ירד פלוני למרכבה אמר ליה רבי עקיבא אי
הכי הול"ל לאגוז ירדתי מאי ל גנת אגוז ירדתי אמר ליה משום
דהיא שבתא דאגוזא מה אגוזא עמירא וסתימא מכל סטרוי כך
דתיבא דנפקא מנתא וסתימא מכל סטרוי מה אינון ארבעה קרישין

פרי עץ הדר

בנדרק פיק א' דמאי מ"א

הקלים שבדמאי השיתין והרימין והעוזרדין
ובנות שוח ובנות שקמה. גובלות
התמרה והנופגין והנצפה וביהודה האוג
והחומץ שביהודה והפסקר רבי יהודה אומר כל
השיתין פטורים חוץ משל יופרה. כל הרימין
פטורים חוץ מרימי שקמונה. כל בנות שקמה
פטורות חוץ מן המוסמפות:

פרישין (פסק) במש"ג פ"ו דמסכת ברכות ו"ל

עד דבר שאין גידולו מן הארץ אומר שהכל
עד החומץ ועל הגובלות ועל הגובאי אומר
שהכל עד הקלב ועד הגבינה ועל הבצים אומר
שהכל רבי יהודה אומר כל שהוא מין קלקה
אין מברכין עדין:

(בלוט) פ"א דמעשרות מ"ג

החרובין משניקדו וכל השחורים משניקרו
האגסים והקרוסמולין הפרישין

פרי עץ הדר

כמ

והעוזרדים משניקרו וכל הקבנים משניקרו
התלתן משתצמח. התבואה והזיתים משניקרו
שליש:

גורגדניות (נכארה) יהנה בברכות מש' ד' וס'

היו לפגיו מינים הרבה רבי יהודה אומר אם יש
בניהם ממין שבועה מברך עדין ובחכמים
אומרים מברך עד איזה מהם שירצה: בירך על
היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון
בירך על הפרפרת שלפני המזון פטר את
הפרפרת שלאחר המזון בירך על הפת פטר את
הפרפרת עד הפרפרת לא פטר את הפת בית
שמאי אומרים אף לא מעשה קברה:

סופאייה (ענאב) יהנה במשנה י' ו"ל

היו יושבים לאכול כל אחד ואחד מברך
לעצמו הספיקו אחד מברך לקדם. בא דהן
יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך בעצמו
לאחר המזון אחד מברך לכולן והוא אומר על

תוספתא קומרא דקומרא דכיא הוה סליק לגו לגו עד לא
 אשכח אחר בית מותבה הווא אחר לאו אשכח
 לעילא ותתא מכלא אחאביד אבדון הוי מכלא אבדון דכורא סמא"ל
 דנפק מהתוכא דתוקפ' דלחק אבדון ומוח נוקבא דיליה נחש קדמאה
 אשת זנוגיס דכתיב רגליה יורדות מות ואלין תרין אבדון ומוח
 שמעי תוקפא דהורמנו דמלכא רזא וסטרא סתימא עלאה אחאבידת
 מכלא אחאבידת מרעיונין והרהורין ת"ח טמירא עילאה מכלא
 מגיה נפק אות יו"ד נקודה עלאה מהאי נקודה עילאה נפק כלא
 אמשי' ואפיק ה"א אימא עלא' דאשקי לכלא מהא נפיק וי"ו רזא
 דשית דאחיד לכל סטרין דחיהו מקל לבנה לח ולזו וערמון תרין
 דרועין אחידן ביה לין נפקין ואחידו בה"א סתאה לחברא משכנא
 כחד ולמהוי חד כדין תליסר מכילין הוו חד וחורא אחגליף על
 גוויין וסליק על גוויין כלהו הדא הוא דכתיב מחשוף הלבן וכדין
 אקרי ה' אחד ושמו אחד וכדין ה' רועי לא אחסר וכתבי' בנאות
 דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני כפשי ישובב וכו' ויקח לו יעקב
 בריר ליה לחולקיה לערביה מקל לבנה לח סטרא דימינא גוון חוור
 סטרא אחיה דמיס ולזו דא סטרא דשמאלא סומקא כוורדא וערמון
 פליל דא בדא וכולהו אחיד ימינא חוורא כגווייה וסלקא בהו דכתיב
 מחשוף הלבן ואף על גב דאחיד לתרין סטרין נטל ונטה חולקיה
 לסטר ימינא ואגליף בכלא בהאי סטרא ובהאי סטרא כדין אקרי
 גבר שלים בכלא עד כאן :

חרובין (כרנוב) יהגה בר"מ פר' פינחס דף ריו
קם בזינא קדישא ואמר על דא כתיב קתיי איש את ה' דחוא
 ליה ברה"ק דעחידין בניו למיתב בלשכת הגזית ואוף הכי

מְבַרְךָ עַד הַיּוֹן וְאַחַר כֵּן מְבַרְךָ עַד הַיּוֹם :

ואח"ך ישחו כוס יין אדום • ומקום שמזוייס כל הל' פירות הנז'
 למעלה ששרשם בעולמות ב"ע מזה לחזר עליהן כי כל המרבה
 ה"ז משובה • ובמקום שאינם מזוייס כולם לא יפחות מי"ב מיני
 פירות לעומת פירות אילן העליון אילנא דחיי סוד י"ב לירופי
 סו"ה • ויכוין בכל אחד מהם בזירוף א' ומאות היום בפירות
 האילן בלבד ואין מהחויב לחזור אחר פירות האדמה • ומ"מ
 אם ישדרס עם שאר הפירות ובכך עליהם נכון הדבר לכוין לעץ
 הנחמד בן ישי ח"י ע"ל האד"מה וזאת למידע"י כי כיון שבירך
 האדם על מין א' נפטרו כלם ואין לברך עוד על השאר • וגם
 אם לא יביאון כולם לפניו בבית א' ג"כ די בצרכה א' ומה גם
 הקרואים בבית בע"הב לאכול מיני פירות ומביאים להם בזה אח"ז
 אינם לריכוס לברך לא על הא' • וכיון בזה הוא כדרך שביארנו
 למעלה שיברכו כל א' מהמסובין בפרי א' זה יברך בזיתים ויאכל
 הוא לבדו מהן וזה בענבים וכו' וכן יהא חוזר חלילה על כל
 המסובין שם אשר בזה לא יהיה שום פקפוק בדבר ועליהם תבא
 ברכת טוב •

ארוך משיג גבורינו . והעושה כמעשינו .
מבלתי רשותינו . ואר שדי יעזור דשומע
דברינו אכ"ר :

ישראל אלהי העבאות יושב הכרובים עד המזון
 שאכלנו רבי יוסי הנלילי אומר לפי רוב הקהר
 הז מברכינ שנאמר במקהלות ברכו אלהים יי
 ממקור ישראל . א"ר עקיבא מה מציינו בבית
 הכנסת אחד מרובינ ואחד מנעשין אומר ברכו
 את יי רבי ישמעאל אומר ברכו את יי חמבורך :
 שששה שאכלו באחד אינם רשאים דיחלק וכן
 ארבעה וכן חמשה . ששה נחקקים עד עשרה
 ועשרה אינן נחקקין עד שיהיו עשרים . שתי
 חבורות שהיו אוכלות בבית אחד בזמן שמקצתן
 רואין אלו את אלו הרי אלו מצטרפים לזמן
 ואם קאו אלו מזמנין לעצמן ואלו מזמנין לעצמן
 ואין מברכינ עד הניין עד שיתן לתוכו מים דברי
 רבי אקיעזר וחקמים אומרים מברכינ :

ובמטה א' מפרק לו דברים ו"ל

אלו דברים שבינ בית שמאי ובית הלל
 בפעודה בית שמאי אומרים מברך על
 היום ואחר כך מברך על הניין ובית הלל אומרים

ר"א בן פדת דהוה דחיקא ליה שעתא דלא הוה ליה גא קב תרובין
 מערב שבת לערב שבת . כמו לרבי חנינא אמאי הוי בטר דהוה
 בה קול נפקת ואומרת כל העולם כולו אינו ניזון גא בשביל חנינא
 ברי . וחנינא ברי וכו' גא איהו גרים קודם דחרב ק"ב מן י'
 דאיהו יב"ק אוף הכי לא הוה ליה גא קב תרובין דאח י' איהו
 יחיד ומניה אחיא נביעו לאות ב' דאיהו ברכה ואיהו קדש ומניה
 אחקדש ק' דאיהו קדש . ורבי לעזר בן פדת גרים למהו תרובין
 מיניה ק"ב דאינון קדושה ברכה אוף הכי לא הוה ליה אלא קב
 תרובין אוף הכי איוב בן יצמה הוה ובגין דא אסתעש על מה
 דאירע לו כזר ואינון דלא ידעי רזא דא אמרי בני חיי ומוזי לא
 בזכותא תלייא מילתא גא במזלח תליא מילתא והא חזין לחברהם
 דחזא במזליה דלא הוה עמיד למהו ליה ברא וקדשה בריך הוא
 אפיק ליה לברא כדכתיב ויולא אותו החולה ויאמר הבט וגו'
 ואוקמוה דאמר ליה לא מאלטגניטות שלך והעלהו למעלה מהכוכבים
 ואמר לו הבט נא השמימה וספור הכוכבים עד הכא מילין דרבנן
 ולריך לפרשא לון בדרך נסתר תא חזי כל בריין דעלמא קודם
 דאסהיבט אורייתא לישראל הוה תליין במזלח ואפילו בני חיי ומוזי
 אבל בטר דאיהיבט אוריית' לישראל אפיק לון מחיובא דכוכביא
 ומזלי ודא אוליפנא מאברהם בגין דהוה עסידין בני לקבלה ה"א
 מאברהם דאיהי חמשה חומשי תורה דאחמר בה גא תולדות השמים
 והארץ בהבראס בה"א בראס אמר לאברהם בגין האי ה"א
 דאחוספ" בשמך השמים תחתך וכל כוכביא ומזלי דנהירין ביה
 ולא עוד גא דאחמר בה ה"א לכס זרע וזרעפס בה"א כי בילחק
 יקרא לך זרע . ובג"ד כל מאן דמשתדל באורייתא בטיל מיניה
 חיובא דכוכביא ומזלי אי אולוף לה כדי לקיימא פקודה ואי לא

כאילו לא אשדל בה לא בטילא מיניה חיובא דכוכביא ומולי כל
 שכן עמי הארץ דאינון אמתהן לבעירא ואוקמוה עליהו ארור
 שוכב עם כל בהמה דלא אסתגלון מנהון חיובא דכוכביא ומולי דא
 אגוש כחיר' ימיו כל'ץ הסדה כן יליץ ואחמר ביה גער הייתי גם
 זקנתי ולבתי ישוב לימי עלומי דאילנא דאחקלי' עגפין עסיקין
 דיליה ולמחו כמלקדמין בשרשוי אהדרו בעלמא כמלקדמין מיסו
 סבין ואסתהדרו להאי עלמא עולמין והיינו רזא דמחדש קב"ה בכל
 יום תמיד מע' בראשי' דמתין אלף בכל יומא ומתחדשין אלף בכל
 יומא ויין ישמח לבב אטש דא ייכא דאורייתא דהכי סליק יין בחושבן
 סו"ד ומה יין לריך למהוי סתים וחסים דלא יכסך ליה גוי לע"ז
 אוף הכי לריך למהוי סוד דאורייתא וכל רזין דילה סתים וחסים
 ולא אסתקין אלף ליראיו ולאו למגנא עבדין כמה פקודין ביין
 ומברכין ליה לקודשא בריך הוא ויין אית ליה חרי גוויין חוור
 וסומק דיגא ורמזי והיינו בי"ת תוספת ביין כנוגא דשטנה חוורא
 וסומקא חוור מסטרא דימינא סומק מסטרא דשמאלא ומאי לבב
 אטש לב הוה ליה למומר גא אית לב מסור ללב אינון ל"ב גהים
 דטובדא דבראשית ב' דבראשית ל' מלעיני כל ישרא איהו לב
 תנינא דא ל"ב ול' ו'
 אינון שבעה ימי בראשית תמינאה מאי היא ספר בראשית עם זה ספר
 סולדות אדם זה ע"ב כחושבן ביין מאי להלהיל פנים גשמן אינון י"ב
 ד' דאריה ד' דשור ד' דגבר דאינון מיכא אריה ד' אנפין דיליה .
 יהודה ד' אנפין דשור דאיהו גבריא ואינון יהודה ד' אנפין
 דגשר דאיהו אוריא ואינון
 יהודה ואינון ממנן סחות חסד פחד אמת דרגין דתלת אבהן
 דאוקמוה רבין עלייהו האבות הן הן המרכבה וסלקין

ומעשר שני והקדש שגפרו והשמש שאכל
 פזות והפזות מזמנין עריהם אבד אבל טבל
 ומעשר ראשון שלא נטקה תרומהו ומעשר
 שני והקדש שלא נפרו והשמש שאכל פחות
 מפזות והגברי אין מזמנין עריהן :

תורמוסים יגמור כל הפרק

נשים ועבדים וקטנים אין מזמנין עריהן עד
 פמה מזמנין עד פזית רבי יהודה אומר
 עד פביצה: פיצד מזמנין . בשלשה אומר נברך
 בשלשה והוא אומר ברכו . בעשרה אומר נברך
 קאלהינו בעשרה והוא אומר ברכו . אחד
 עשרה ואחד עשרה רבוא . במאה אומר נברך
 זיהנה אלהינו במאה והוא אומר ברכו . בארבע
 אומר נברך ליהנה אלהינו אלהי ישראל . בארבע
 והוא אומר ברכו . ברבוא אומר נברך זיהנה
 אלהינו אלהי ישראל אלהי הצבאות יושב
 הכרובים ברבוא והוא אומר ברכו . פגענין שהוא
 מברך בך עונין אחריו ברוך יי אלהינו אלהינו

פרי עין הדר

שיר לט"ו בשבט מס' לשון חכמי' להר"ח טוב נר"ו

סימן אברך יה חזק * למן עזר מלרי היית

אז ירנן עין היערים * לפני א אדיר אדירים .
 יעיר זמירות ושירים * אשר שיר חדש :
 יתפאר אל חי צורנו ושמו יתקדש :
 ברוך אל שוכן ערבות . הכורי נפשות רבות .
 וברא אילנות טובות : אשר . . .
 רם אל בשמי מעונים . ברוך מברך השנים .
 מצמיח ענבי גפנים : אשר . . .
 כבדו אל באורים . הגדיל ענפים וזמרים .
 וברא זתים ותמרים ; אשר . . .
 יתכרך חי דר מעונה * מצמיח פרי תאנה *
 נודה לו בשיר ורננה : אשר . . .
 הדלו א חי בזמירות * המגדיד עד מי נהרות *
 רמונים ומיני פירות : אשר . . .
 הזקו לכבות שוכבות * שמחו בנים עם האבות
 בה נזכה לשנים רבות * אשר שיר חדש :
 יתפאר אל חי צורנו ושמו יתקדש :

פרי עין הדר

דאינהו זוטרי בר מאזובא מאיזא חדא אפילידו כל עשצין דארעא
 דאחמני עליהון דברצין תקיפין בשמיא כל חד וחד רזא בלחודוי
 בגווא דלעילא ובגין כך כתיב שדך לא תזרע כלאים דכל חד וחד
 עגל בלחודוי ונפיק בלחודוי הו"ד הידעת חקות שמים אם תשים
 משטריו בארץ וכתיב לכלכם בשם יקרא ומה די בכל מה דבעלמא
 רזא בלחודוי ולא בעא קדשא בריך הוא לגלאה לון ולערבבא לון
 וקראן בשמסן :

א גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל קראות

הפרחה הגפן הנצו הרמונים :

ויבארך ואחד עד גו .

לוזים יהגה בסתרי תורה פר' ויצא דף קס"א .

ויקה לו יעקב מקל לבנה לח ולח וגו' מתניתא רעות' דעובדא
 קטרי דמסימותא קל קלא דקליה אסער מעילא לתתא

אין פסיון עיינין הויין גלגלא אסער מעילא לכמה סטרין קל
 געיומותא אסער אסער גיימין דמיכין דשינתא בחוריהון ולא ידעין
 ולא מסתכלן ולא חמאן אטימין אודיין כבדין דבא גיימין ולא ידעין
 אורייתא קיימא קמיייהו ולא משגיחין ולא ידעין כמה מסתכלן חמאן
 ולא חמאן אורייתא רמאם קלין אסתכלו טפשיין פסחו עיינין וסגדעו
 לית מאן דיגח זלית מאן דירכין אודייה עד מה תהוון בגו חסוכא
 דרעותיכו אסתכלו למנדע ויתגלי לכון יהורא בזמנא דיעקב שלימא
 מגו עאקי דמרעא זרשו אחרא בגו דרגין נוכראין דחא לכולהו
 ובכיר חולק עדביה ואחסנטיה נהורא מגו חסוכא חממתא מגו
 טפשותא ואוקיר ליה למאריה כד הוה קאים בגו רשותא דל זר
 ע"ד כתיב לא עתה יבוס יעקב ולא עתה פניו יחורו :

די באנווא מסתבין צהאי גיסא ומתפרשן מהאי גיסא כך רחיקא
 מסתבין באהדותא באהדותא בשלימותא בשלימו ומתפרש כל חד
 בעברוי על מה דאתמי דהא הוא דכתיב הוא הסובב את כל
 ארץ החיילה הוא ההולך קדמת אשור וכן כולם אמר רבי עקיבא
 האי לכלוכא דאיהו בקליפוי דאנווא למאי רמיזא ח"ל אע"ג
 דאורייתא לא גלי ליה צהאי גלי תא חוי שקדים מנהון מריחן ומנהון
 מטיקן ורמיזא איה לון מארי דריבא קשיא ואיה מארי דשירוסא
 אבל כל רמיזא דגלי באורייתא חזיקן דדינא חוי וסני הוא לירמיו
 אחוי ליה דינא דכתיב מקל שקד אני רואה מאי שקד שקדים ממש
 וכן במטה אהרן ויגמל שקדים ומן תיבותא ממש אשתמע דהוא
 דינא קשיא דכתיב וישקד ה' על הרעה וכן שוקד אני על דברי וכן
 כולם אמר ליה רבי עקיבא משמע כל מה דעבד קודשא בריך הוא
 למילף מניה חכמתא סגיאה דכתיב כל פעל ה' למענהו רבי לעזר
 אמר מהכא דכתיב וירא גהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד
 מהו מאד למילף מיניה חכמה עילאה אמר ר' יהודה מאי דכתיב
 גם את זה לעומת זה עשה הגהים כגוונא דרקייעא עבד קב"ה
 בארעא ובלהו רמיזא למיא דלעילא דכד הוה חמי ר' אבה חד
 אילגא דאיהו אהעבי עופא דפרח מיני הוה בכי ואמר חי הו בני
 נשא ידעין למאי רמיון הו מצען מלבושיהון עד טבוריהון למאי
 דאתנשי חכמא מנהון כל שכן בשאר מה דעבד קב"ה בארעא
 כדאמר רבי יוסי אילגין אינון דאתחוי מנהון חכמתא כגון חרובא
 דקל פסקותא וכדומה לון כלהו בחד רביבא אתרכבו כל אינון
 דעבדין פירין בר מתפוחין רזא חדא אינון בר שבילין דאתפרש'
 כל אינון דלא עבדין פירין ואינון רברבין בר מערבין דתחלא דאיהם
 לכו רזא בלחודוי כגוונא דלעילא מחד יתקא יתקו וכל חד מאינון

הדולי תלאתין שכר פירות אדי עשרה מנהום
 מא ביהום קשר לא ברא ורא נווא ארא
 כדהום פרי וינאכלון והם מכוונים כנגד עולם
 הכריאה ועשרה אדי א פרי א ינאכל ברא וא
 נווא נווא והם מכוונים כנגד עולם היצירה
 ועשרה אדי א קשר ברה ופרי א ינאכל נווא
 והם כנגד עולם העשיה והדולי אסאמיהום

עשרה פרי עשרה אם נווא עשרה אם קשר

רמאן	זיתון	ענב
גוז	תמר	תינ
לוז	נבלארה	תפאח
פסתק	ענאב	אתרוג
בנדק	כוך	ליימונס
פסתאנה	נבק	ערמוט
בלומ	משמש	ספרפול
גוז הנד	אלונה	חפי
במץ	זערור	זרשת
צנובר	נבק עגם	כרנוב

פרי עץ הדר

המגמר אף על פי שאין מביאין את המוגמר
אָדָא לְאַחַר סְעוּדָה :

במנים (בטן) יבגס במסנה ז' ח"ל .

הביאו לפניו מלים בתחלה ופת עמו מברך
עד המלים ופומר את הפת שהפס
מפכה לו . זה הפכל כל שהוא עיקר ועמו
מפכה מברך עד העיקר ופומר את המפכה :

גנראש (אלוגא) יבגס במסנה ח' ח"ל

אכל תאנים ועגבים ורמונים מברך אחריהם
שלשה ברכות דברי רבן גמליא וחכמים
אומרים ברכה אחת מעין שלש . רבי עקיבא
אומר אפילו אכל שלק והוא מזוגו מברך
אחריו שלשה ברכות . השוטה מים לצמא
אומר שהפכל נהיה בדברו רבי טרפון אומר
בורא גפשות רבות :

נישופראש [סוך] יבגס במסנה א' מפ' ג' טאכלו
שלשה שאבדו באחד תיבין לזמן אכל
דמאי ומעשר ראשון שגטדה תרומתו

פרי עץ הדר

כח

נכורין לחושבן יב"ק וליטון מרדך מרדך ימרדך

אגסים (ערמוט) ברכות פ"ו מ"א

ביצד מברכין על הפירות על פירות האילן
אומר בורא פרי העץ חוץ מן הנין שעד
הנין אומר בורא פרי הנין ועל פירות הארץ אומר
בורא פרי האדמה חוץ מן הפת שעד הפת הוא
אומר המוציא קחם מן הארץ ועל הירקות אומר
בורא פרי האדמה ר' יהודה אומר מיני דשאים :

נומי פ"א דכליאס מ"ד

ובאילן האגסים והקרוסטומדין והפרישין
והעוזרדין אינן פדאים זה בזה הפסוח
והחזרד הפרסקים והשקדים והשיזפין והרימין
אף על פי שהומין זה לזה פדאים זה בזה :

עוזרדין (ועור) פ' כילד נזכרין מ"ב

ברך על פירות האילן בורא פרי האדמה יצא
ועד פירות הארץ בורא פרי העץ לא
יצא על כולם אם אמר שהכל יצא :

